

บทเรียน

6

ธุรกรรม อิเล็กทรอนิกส์

สาระสำคัญ

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

คือ การทำธุรกรรมต่าง ๆ

ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์

หรือสมาร์ทโฟน เพื่อความสะดวกสบาย

และรวดเร็วในการทำธุรกรรมต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้า

การโอนเงิน หรือติดต่อราชการ

สาระการเรียนรู้

- 1 **ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์**
- 2 **การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์**
- 3 **ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์**
- 4 **ประโยชน์ของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์**
- 5 **ภัยจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์**
- 6 **การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างปลอดภัย**

1

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

คือ การทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เช่น การโอนเงิน, ชำระเงินออนไลน์, ซื้อของออนไลน์, หรือการทำธุรกรรมทางธุรกิจต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมดเลย หรือบางส่วน โดยมีกฎหมายรองรับคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

ธุรกรรม

การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับ
กิจกรรมในทางแพ่ง
และพาณิชย์
หรือในการดำเนินงานของรัฐ

อิเล็กทรอนิกส์

การนำเอาไฟฟ้า แม่เหล็ก
ไฟฟ้า แสง หรือวิธีการอื่น ๆ
ที่คล้ายกันมาประยุกต์ใช้
เพื่อสร้างอุปกรณ์หรือระบบ
เช่น คอมพิวเตอร์
โทรศัพท์มือถือ หรือ
เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน

ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

ธุรกรรมที่กระทำขึ้น
โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

2 การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต โดยใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันเป็นสื่อกลางในการทำธุรกรรมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การนำเสนอสินค้า การติดต่อระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ไปจนถึงการชำระเงินและการจัดส่งสินค้า

2.1 การจำแนกประเภทของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การจำแนกประเภทของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามลักษณะของคู่กรณีในธุรกรรมที่เกิดขึ้น เช่น

- 1 **B2B (Business to Business)** หมายถึง การทำธุรกิจซื้อขายระหว่างองค์กรธุรกิจด้วยกัน โดยการทำธุรกรรมเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางธุรกิจผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

- 2 **B2C (Business to Consumer)** หมายถึง การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทกับผู้บริโภคทั่วไป โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นช่องทางในการทำธุรกรรมต่าง ๆ
- 3 **B2G (Business to Government)** หมายถึง การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทเอกชนกับหน่วยงานของรัฐ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการที่บริษัทเอกชนเข้าร่วมประมูลงานต่าง ๆ ของภาครัฐ
- 4 **C2C (Customer to Customer)** หมายถึง การทำธุรกรรมระหว่างผู้บริโภคด้วยกันเอง อาจเป็นการซื้อขายสินค้ามือสอง การประมูลสินค้า หรือแลกเปลี่ยนสินค้ากันเอง โดยอาศัยช่องทางออนไลน์เป็นหลัก
- 5 **G2C (Government to Customer)** หมายถึง การที่ภาครัฐนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการประชาชน เช่น การชำระภาษีออนไลน์ การให้ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์
- 6 **G2G (Government to Government)** หมายถึง การติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อประสานงานและทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ประโยชน์ของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประโยชน์ สำหรับผู้ซื้อหรือผู้บริโภค

การซื้อสินค้าออนไลน์
ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึง
สินค้าได้ง่ายขึ้น
เปรียบเทียบราคาได้สะดวก
และได้รับสินค้าในราคาที่คุ้มค่า

ประโยชน์ สำหรับผู้ผลิตและผู้ขาย

การใช้เทคโนโลยี
ทำให้ธุรกิจทำงานได้เร็วขึ้น
ถูกต้องขึ้น และเข้าใจลูกค้าได้ดีขึ้น
ส่งผลให้ธุรกิจเติบโตและแข่งขัน
ได้มากขึ้นในตลาดโลก

ประโยชน์ร่วมกันของ ทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ผลิต

การทำธุรกรรมระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย
และผู้ผลิตในปัจจุบันมีประโยชน์
มากมาย เช่น ประหยัดค่าใช้จ่าย
ลดขั้นตอนการติดต่อ และทำธุรกรรม
ได้ทุกที่ทุกเวลาทั่วโลก

3

ธุรกิจบริการเกี่ยวกับ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง ธุรกิจที่ให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมผ่านช่องทางออนไลน์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการเงิน เช่น โอนเงิน ชำระเงิน หรือการค้า เช่น ขายสินค้าออนไลน์ รวมถึงบริการอื่น ๆ ที่สนับสนุนการทำธุรกรรมเหล่านี้ เช่น การจัดการเว็บไซต์ การโฆษณาออนไลน์

3.1 ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์

การทำธุรกรรมกับธนาคารผ่านช่องทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์หรือมือถือ ทำให้ลูกค้าสะดวกสบาย ไม่ต้องไปธนาคาร

- 1 **บริการธนาคารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต** คือ การทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ โดยไม่ต้องไปที่ธนาคารสาขา
- 2 **บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์** ช่วยให้คุณทำธุรกรรมทางการเงินได้หลากหลายแบบ ไม่ต้องเดินทางไปธนาคาร เช่น
 - **โทรศัพท์:** สอบถามยอดเงิน, โอนเงิน, ชำระค่าต่าง ๆ
 - **ATM:** ถอนเงิน, โอนเงิน, ชำระค่าต่างๆ
 - **VTM:** ทำธุรกรรมผ่านหน้าจอสัมผัสเหมือนคุยกับเจ้าหน้าที่
 - **บัตร:** ใช้บัตรเดบิต, บัตรเครดิต, สมาร์ทการ์ด
 - **SMS:** รับแจ้งเตือนการทำธุรกรรม

3.2 เครื่องอีดีซี

เครื่องอีดีซี (Electronic Data Capture: EDC) หรือ เครื่องรูดบัตร คือ อุปกรณ์ที่ใช้รับชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือการจ่ายเงินผ่านมือถือ (เช่น WeChat Pay, Alipay, QR Code) ทำให้การจ่ายเงินสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น

เครื่องอีดีซีแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เครื่องรูดบัตรมือถือ
mPOS

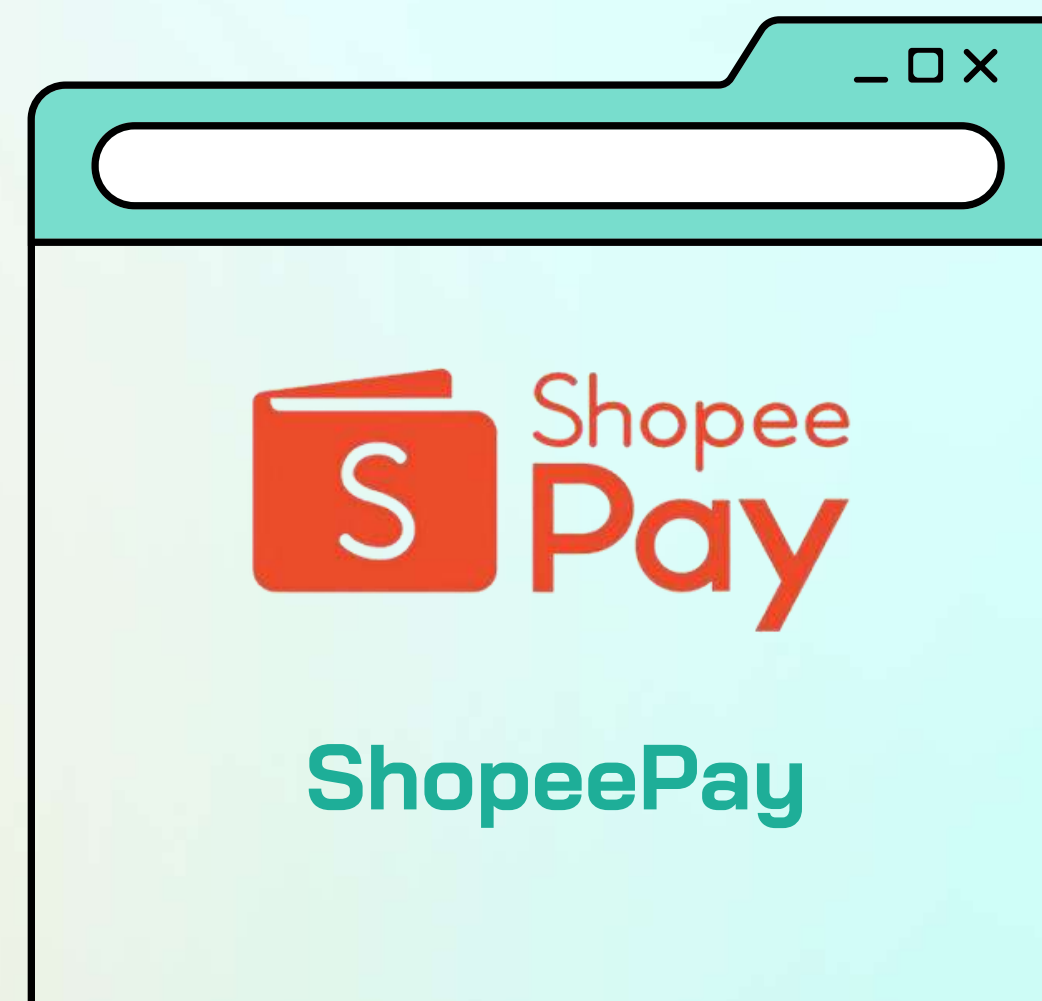
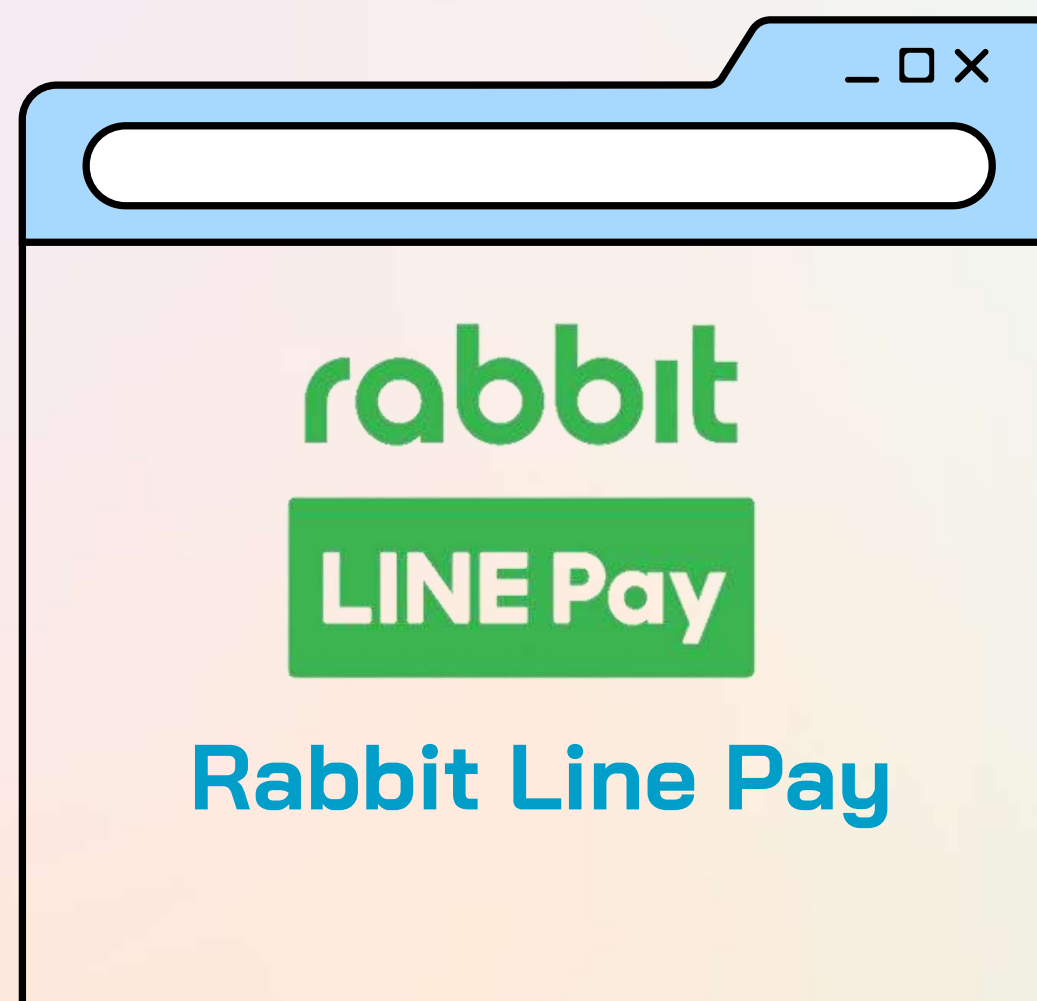
2. เครื่องรูดบัตร
แบบติดตั้ง

3. เครื่องรูดบัตรแบบ
เคลื่อนที่ Mobile EDC

3.3 กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์

แอปพลิเคชันบนมือถือที่ใช้ทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ได้อย่างปลอดภัยและสะดวกสบาย เช่น การชำระเงิน โอนเงิน หรือซื้อสินค้าออนไลน์ แทนการใช้เงินสดหรือบัตรจริง

กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

4

ประโยชน์

ของธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

4.1

ความสะดวกสบาย การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำธุรกรรมได้ ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่ต้องเดินทางไปยังสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

+

4.2

ประหยัดเวลา การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยลดเวลาในกระบวนการทำธุรกรรม เนื่องจากไม่ต้องรอคิวหรือเดินทาง

+

4.3

ความสะดวกสบาย การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำธุรกรรมได้ ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่ต้องเดินทางไปยังสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

+

4.4

ความปลอดภัย เนื่องจากไม่ต้องพกพาเงินสด และระบบการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มักมีมาตรการความปลอดภัยสูง ทำให้ข้อมูลและเงินที่ถูกส่งหรือ รับผ่านระบบมีความปลอดภัย

+

4.5

ตรวจสอบได้ทันที การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้สามารถตรวจสอบข้อมูล และประวัติการทำธุรกรรมได้ง่ายขึ้น ทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบการเงินหรือ การทำธุรกรรมอื่น ๆ

+

4.6

ลดการใช้ทรัพยากร เช่น ลดการใช้กระดาษและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เนื่องจากใช้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรม

+

4.7

มีความโปร่งใส การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มักจะมีการบันทึกและเก็บข้อมูล ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้การทำธุรกรรมมีความโปร่งใสและสามารถนำข้อมูล มาใช้ในกรณีที่จำเป็นได้ง่ายดาย

+

5 ภัยจากการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ต

5.1

การเจาะเข้าระบบงาน (Hacking)

+

คือ การใช้โปรแกรมแฮกเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อขโมยข้อมูลส่วนตัว

5.2

การดักจับข้อมูลจากสายสัญญาณขณะที่ทำธุรกรรม (Sniffing)

+

การแอบดูหรือเก็บข้อมูลที่ส่งผ่านไปมาในระบบคอมพิวเตอร์หรือเครือข่าย เช่น สปายแวร์ในติดตามและบันทึกกิจกรรมต่างๆ ที่

5.3

การทำให้หลงเชื่อเพื่อให้ทำธุรกรรม (Phishing)

+

มิจฉาชีพจะส่งอีเมลปลอมที่แอบอ้างเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือ เพื่อหลอกให้คุณคลิกลิงก์และกรอกข้อมูลส่วนตัว เมื่อกรอกข้อมูลลงไป ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำไปใช้ในทำธุรกรรมที่ไม่พึงประสงค์

6

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างปลอดภัย

6.1

จดจำและพิมพ์ชื่อเว็บไซต์ธนาคารด้วยตนเองทุกครั้ง

+

6.2

สมัครใช้บริการข้อความแจ้งเตือน SMS ไว้ส่งข้อมูล แจ้งเตือนหลังจากทำธุรกรรมเสร็จแล้ว

+

6.3

จำกัดวงเงินในการโอนหรือการจ่ายค่าสินค้า โดยผู้ให้บริการสามารถจำกัดวงเงินในการโอนให้อยู่ในขอบเขตที่ผู้ให้บริการเห็นว่าเหมาะสมและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงให้กับบัญชี

+

6.4

- **SSL (Secure Sockets Layer):** เป็นโพรโทคอลที่ใช้ในการเข้ารหัสข้อมูลที่ส่งผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ข้อมูลที่ถูกส่งไปมาระหว่างคอมพิวเตอร์ของคุณกับเซิร์ฟเวอร์ของเว็บไซต์นั้นปลอดภัย
- **OTP (One Time Password):** คือ รหัสผ่านที่ใช้เพียงครั้งเดียว ซึ่งจะส่งไปยังอุปกรณ์ของคุณทุกครั้งที่คุณทำธุรกรรมสำคัญ เพื่อยืนยันตัวตนของคุณและป้องกันการเข้าถึงบัญชีโดยไม่ได้รับอนุญาต

+

6.5

ใช้การเชื่อมต่อที่ปลอดภัย โดยตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้เชื่อมต่อผ่าน Wi-Fi ที่เข้ารหัสและใช้โปรโตคอล HTTPS เพื่อป้องกันการดักจับข้อมูล

+

6.6

ระวังเว็บไซต์ แอปพลิเคชันหรืออีเมลปลอม เป็นกลวิธีในการหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลส่วนตัว อันจะนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์ที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ถูกล่อลวง

+

6.7

กำหนดรหัสผ่านที่มีความปลอดภัย ไม่ตั้งรหัสผ่านที่ง่าย โดยใช้ตัวอักษรผสมทั้งตัว พิมพ์เล็กและใหญ่ ไม่ควรตั้งค่าหรือใช้งานการจดจำรหัสผ่าน และควรเปลี่ยนรหัสผ่านอยู่เสมอ

+

6.8

รักษาความปลอดภัยของอุปกรณ์ ให้แน่ใจว่าอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการทำธุรกรรมทางอินเทอร์เน็ตมีซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันที่อัปเดตและมีการตรวจสอบ ความปลอดภัยเสมอ

+